

PIENI PERINNEPELARGONINÄYTTELY NAUTELANKOSKEN MUSEOSSA LIEDOSSA

Liedossa sijaitsevan Nautelankosken museon myllärintupa on tänä kesänä saanut ikkunoilleen Suomessa vuosikymmeniä kasvatettuja perinnepelargoneja eli pelakuita. Pelargonit saatiin Nautelankosken museoon Suomen Perinnepelargoniyhdistyksen kanssa yhteistyötä tekevän Luonnonvarakeskuksen kautta. Vanhoilla pelargonilajikkeilla on omat nimensä. Tuvan ikkunoilta löytyy esimerkiksi Mattilan mummo, Hopplaxin Fanny ja Kelkan mamma, kamarista Helmi sekä kamjosta ja porstuasta muun muassa Maija, Aino ja Almatäidin pelargonia.

Pieneen perinnepelargoninäyttelyyn osallistuvat Nautelankosken museon lisäksi Yläneen kotiseutumuseo, Naantalin museo (Hiilolan talo), Sauvon kotiseutumuseo, Kuusiston Taidokartano Kaarinassa sekä Turussa Kupittaaan siirtolapuutarha (keskusmaja) sekä Ett Hem-museo. Perinnepelargoninäyttelyt ovat osa Luonnonvarakeskuksen *Varsin hyvät vanhat pelakuut* -hanketta, jonka tavoitteena on vahvistaa käytännön tietoa perinnepelargonien lajikkeista ja historiasta sekä niiden säilymistä edistävästä kasvattamisesta. Perinnepelargonien tunnettuutta ja säilymistä edistää myös Luonnonvarakeskuksen hanke *Perinnepelargoneista hehkua puutarhaviljelyyn*. Hankkeet ovat saaneet rahoitusta Oiva Kuusiston säätiöltä sekä Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta 2014–2020 (Leader Varsin Hyvä).

Pelargonien historiaa Suomessa

Pelargonit ovat olleet pitkään tärkeä osa suomalaista puutarhakulttuuria. Ne ovat kulkeutuneet suvussa sukupolvelta toiselle, siirtyneet muutoissa paikkakunnalta uudelle kotiseudulle ja niitä on vaihdettu ystävien kesken. Suomen ensimmäiset neljä pelargonilajiketta saapuivat Turun Akatemian puutarhaan 1700-luvulla. Vähitellen ne siirtyivät kasvihuonekasvatuksesta ruukkukasveiksi talojen saleihin. Pelargonit olivatkin 1800-luvun alkupuolella Suomen suosituimpia ruukkukasveja, ja tavalliset kansalaiset alkoivat säätyläisten lisäksi kasvattaa pelargoneja 1900-luvun vaihteessa. Näitä vanhanajan pelargoneja kutsutaan kotipelargoneiksi. Niiden esivanhempana on luonnonvarainen laji *Pelargonium zonale*.

Vanhat pelargonit ovat säilyneet Suomessa erityisesti maaseudulla asuneiden naisten ansiosta. Pelargonien talvettamiseen oli maaseudulla hyvät olosuhteet: viileät huonetilat tai kuistit sekä navetat. Pelargoneja ei myöskään haluttu heittää pois, koska uusia kasveja ei ollut helposti saatavilla, ja pelargonien kasvatus oli naisille tärkeää.

Useat vanhat suomalaiset pelargonit ovat peräisin luovutetusta Karjalasta ja tulleet nykyisen Suomen alueelle siirtoväen mukana. Pelakuitten alkuperästä kertovat Karjalaan viittaavat lajikenimet, kuten Evakko, Muolaa ja Säkkijärveläinen. Aktiivisesti säilytetyt viljelykasvit sisältävät tietoa ihmisistä, paikoista ja kasvien vaihtoverkostoista. Historiatiedot ja tarinat liittyvät kertomuksiin kasvien omistajista sekä kasvien siirtymisestä paikkakunnalta toiselle tai talosta, josta kasvi on peräisin.

Lisätietoja pelargoneista sekä pelargonihankkeista:

Luonnonvarakeskus

Varsinais-Suomen pelargonitapahtumat:

maarit.heinonen@luke.fi

Pelargonikantojen tuntomerkit:

saara.tuohimetsa@luke.fi

www.luke.fi/projektit/pelargoni

www.luke.fi/projektit/pelakuu

Suomen Pelargonyhdistys ry.

<https://pelargonyhdistys.wordpress.com>

Nautelankosken museon osoite: Nautelankoskentie 40, 21360 Lieto As.

Nautelankosken museo, kahvio ja museopuoti ovat avoinna 9.8.2020 asti päivittäin kello 11–17 ja 10.–31.8.2020 sunnuntaisin klo 11–17 sekä erikseen ilmoitettavina tapahtumapäivinä. Syys- ja talvikaudella Lauri Nautelan museo on avoinna sunnuntaisin klo 12–15. Vapaa pääsy.

Lisätiedot:

Liedon museo

p. 050 593 1692

info@liedonmuseo.fi

www.liedonmuseo.fi